

HOTĂRÎREA CURȚII CONSTITUȚIONALE
despre controlul constituționalității unor articole din Legea
nr. 633-XIII din 10 noiembrie 1995 "Cu privire la modul de
urmărire a impozitelor, taxelor și altor plăți"

Nr.4 din 26.01.98

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.16-17/11 din 05.03.1998

* * *

ÎN NUMELE REPUBLICII MOLDOVA
Curtea Constituțională în componența:

Pavel BARBALAT - președinte
Nicolae CHISEEV - judecător
Mihai COTOROBAI - judecător-raportor
Gheorghe SUSARENCO - judecător
Ion VASILATI - judecător

cu participarea Ludmilei Zadorojnîi, grefier, deputatului în Parlament Ilia Trombițki, autorul sesizării, Victor Cecan, președintele Comisiei juridice, pentru numiri și imunități, reprezentantul Parlamentului, în prezența ministrului finanțelor Valeriu Chițan, reprezentantul Guvernului, călăuzindu-se de art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție și art. 4 alin. (1) lit. a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, a examinat în ședință plenară deschisă dosarul cu privire la controlul constituționalității unor articole din Legea nr. 633-XIII din 10 noiembrie 1995 "Cu privire la modul de urmărire a impozitelor, taxelor și altor plăți". *

-----
* M.O., 1996, nr. 8-9, art. 80; nr. 46-47, art. 419; nr. 80, art. 757; 1997, nr. 38-39, art. 334.

Temei pentru examinarea dosarului a servit sesizarea deputatului în Parlament Ilia Trombițki, depusă la 22 august 1997 cu respectarea art. 24 și 25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art. 4 alin. (2) și (3), art. 38 și 39 din Codul jurisdicției constituționale.

Autorul sesizării consideră că stipulările Legii cu privire la modul de urmărire a impozitelor, taxelor și altor plăți sub formă de executare silită a plăților prin sechestrarea bunurilor plătitorului contravin prevederilor Constituției. Prevederile Legii, se menționează în sesizare, încalcă principiile fundamentale privind proprietatea, garanțiile dreptului la proprietate privată, îngrădesc în mod direct și indirect accesul liber la justiție.

În sesizare, precizată de autor în ședința plenară, se solicită recunoașterea art. 6, 6/1, 6/2, 6/3, 6/4, 6/5 și 6/6 din Legea nr. 633-XIII din 10 noiembrie 1995 drept neconstituționale.

Sesizarea a fost acceptată spre examinare și inclusă în ordinea de zi prin decizia Curții Constituționale din 29 septembrie 1997.

Avînd în vedere materialele dosarului, avizele organelor expres solicitate pe marginea problemelor abordate în sesizare, audiind raportul prezentat de judecătorul-raportor, argumentele autorului sesizării și ale reprezentantului Parlamentului, explicațiile reprezentantului Guvernului,

Curtea Constituțională
a c o n s t a t a t:

Legea Republicii Moldova nr. 633-XIII din 10 noiembrie 1995 "Cu privire la modul de urmărire a impozitelor, taxelor și altor plăți" (în continuare Legea) stabilește normele de drept și principiile organizatorice de executare silită a plății impozitelor și taxelor, care constituie sistemul fiscal al Republicii Moldova, precum și a altor plăți nevărsate în termen la bugetul de stat, bugetele locale, bugetul asigurărilor sociale de stat și în fondurile extrabugetare.

În modul prevăzut de Lege sînt urmărite restanțele de impozite și

taxe, restanțele de defalcări în bugetul asigurărilor sociale de stat și restanțele aferente creditelor acordate de Ministerul Finanțelor și creditelor bancare garantate de bugetul de stat sau de bugetele locale; majorările de întârziere aplicate de organele fiscale; plățile în fondurile extrabugetare, controlul asupra achitării cărora revine organelor fiscale.

Urmărirea plăților nevărsate în termen este efectuată, potrivit Legii, de organele fiscale. Astfel, conform art. 6 din Lege, dacă persoana juridică, cu excepția gospodăriei țărănești (de fermier), nu a executat plățile în termen, organul fiscal este obligat să înainteze dispoziții de încasare a banilor de la conturile ei bancare.

În cazul lipsei sau insuficienței de bani în conturile bancare ale plătitorului organul fiscal este în drept să decidă: sechestrarea bunurilor plătitorului, ridicarea banilor în numerar, care se află în seiful casei plătitorului, precum și în rețeaua lui comercială, urmărirea sumelor debitoare ale plătitorului, al căror termen de achitare a expirat.

Dacă plătitorul refuză să execute plățile în termenul stabilit de Lege, nu are bani în conturile sale bancare sau are bani insuficienți și dacă hotărîrea organului fiscal privind sechestrarea bunurilor nu a fost atacată în modul stabilit, organul fiscal este în drept să comercializeze bunurile sechestrate ale persoanei juridice, cu excepția gospodăriei țărănești (de fermier). În cazul în care hotărîrea organului fiscal este atacată, comercializarea bunurilor menționate în plîngere sau în cererea de chemare în judecată se suspendă pînă la soluționarea cauzei.

Conform art. 6/1 din Lege, dacă persoana fizică sau gospodăria țărănească (de fermier) nu execută plățile, organul fiscal este obligat să sechestreze bunurile plătitorului și să le înmîneze concomitent somația de avertizare privind adresarea în instanța judecătorească pentru urmărirea plăților în cazul în care restanțele nu vor fi stinse în termenul stabilit.

În cazul în care plătitorul nu permite persoanelor cu funcții de răspundere din organele fiscale accesul în domiciliu sau în reședință pentru a sechestra bunurile, aceasta se va efectua după ce instanța judecătorească va emite o hotărîre de executare silită a plăților.

Articolele 6/2-6/6 din Lege, contestate de autorul sesizării, stipulează regulile generale de executare silită a plăților și modul de sechestrare a bunurilor - întocmirea listei obiectelor aflate în proprietatea plătitorului și dispunerea indisponibilizării acestora, ridicarea banilor în numerar, urmărirea sumelor debitoare, comercializarea bunurilor sechestrate de la contribuabil.

Autorul sesizării susține că dreptul acordat organelor fiscale de a sechestra bunurile persoanelor juridice, eludînd calea judiciară, precum și modul diferit de sechestrare a bunurilor, stabilit pentru persoanele fizice și gospodăriile țărănești (de fermier), constituie o derogare de la principiile fundamentale privind proprietatea publică și privată, dreptul la proprietate privată și protecția acesteia, garanțiile realizării dreptului de proprietate în formele solicitate de titular, dreptul oricărei persoane la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime (art. 9, 20, 46, 127 din Constituție).

Potrivit art. 132 din Constituție, art. 2 din Codul fiscalnr. 1163-XIII din 24 aprilie 1997, sistemul fiscal al Republicii Moldova reprezintă totalitatea impozitelor și taxelor, altor venituri ale bugetului public național, a principiilor, formelor și metodelor de stabilire, modificare și anulare a acestora, precum și totalitatea măsurilor ce asigură achitarea lor.

Organele financiare sînt învestite cu competența de a elabora și executa bugetele publice, sînt împuternicite și responsabile de asigurarea colectării depline și la termen a impozitelor și taxelor, de a le administra și de a le repartiza pe destinații legale, precum și de a exercita controlul aplicării normelor juridice financiare. Aceste organe au o situație juridică specifică, în sensul că ele pot pretinde

persoanei juridice (de drept public sau de drept privat) sau persoanei fizice, cărora le revin obligațiile și drepturile respective, anumite prestațiuni sau abțineri și, în acest scop, le pot controla, sancționa și executa silit.

Executarea silită în cadrul raporturilor juridice fiscale reprezintă calea subsidiară excepțională de recuperare a creanțelor fiscale, ea fiind declanșată numai în cazul neachitării de bună voie - în termenele legale - a impozitelor și taxelor datorate bugetului statului.

Potrivit art. 46 alin. (2), (4) și (5), art. 54 din Constituție, drepturile și libertățile, inclusiv la proprietate, nu au un caracter absolut. Exercițiul unor drepturi sau al unor libertăți poate fi restrâns numai prin lege și numai dacă se impune, după caz, inclusiv pentru apărarea siguranței naționale, a ordinii, a sănătății ori a moralei publice, a drepturilor și a libertăților cetățenilor.

Conform art. 58 alin. (1) din Constituție, cetățenii au obligația să contribuie, prin impozite și prin taxe, la cheltuielile publice. Această obligație fundamentală are un caracter deosebit și este determinată de natura publică a puterii de stat, stabilită de art. 1 și art. 2 alin. (1) din Constituție. Impozitele și taxele, percepute în conformitate cu legislația fiscală, reprezintă condiția indispensabilă pentru existența statului, de aceea obligația de a plăti impozitele și taxele, fixată în art. 58 alin. (1) din Constituție, se extinde asupra tuturor contribuabililor (cetățenilor Republicii Moldova, cetățenilor străini și apatrizilor, persoanelor juridice) ca o modalitate de revendicare necondiționată de către stat a drepturilor sale. Deci urmărirea contribuțiilor financiare nu poate fi calificată ca lipsirea proprietarului de bunuri în mod spontan, ci reprezintă o constrângere necondițională de executare a plăților ce derivă din obligația constituțional-publică. Creanța fiscală a contribuabilului și dezideratul organului fiscal rezultă nu din înțelegere, ci din lege și, ca urmare, raportul privind neexecutarea creanței fiscale ține de dreptul public. De aici decurge abilitarea organului fiscal cu dreptul de a proceda autoritar în raporturile fiscal-patrimoniale, ceea ce nu suprimă și nu reduce drepturile și libertățile omului.

În lumina circumstanțelor menționate argumentele autorului sesizării, potrivit cărora organele fiscale de stat atentează la proprietatea persoanelor juridice și fizice supuse fiscului, sînt neîntemeiate, deoarece pornirea executării silite a creanțelor fiscale se impune ca o necesitate în contextul stipulărilor art. 126-132 din Constituție în vederea recuperării creanțelor fiscale restante, ca o modalitate de percepere a veniturilor bugetare necesare pentru acoperirea cheltuielilor publice, prevăzute de legea bugetară anuală.

Conform art. 6, 6/1 și 9 din Lege, persoanelor juridice, precum și persoanelor fizice și gospodăriilor țărănești (de fermier) le este garantată protecția judiciară a dreptului la proprietate în procesul executării silite a plăților. Diferența dintre procedeele de executare a mecanismelor acestei protecții pentru persoanele juridice (controlul judiciar ulterior) și pentru persoanele fizice, gospodăriile țărănești (de fermier) (controlul judiciar anterior) este condiționată în cazul de față nu de tipul proprietății, ci de particularitățile persoanei juridice ca subiect al creanței fiscale, care dispune de avuție stingheră și răspunde anume cu această avuție. Persoana fizică, gospodăria țărănească (de fermier), spre deosebire de persoana juridică, utilizează bunurile sale nu numai în scopuri antreprenoriale, dar și în calitate de bunuri personale, iată de ce aceste bunuri nu pot fi individualizate în sens juridic.

Sechestrarea bunurilor pentru asigurarea stingerii ulterioare a datoriei față de stat nu poate fi calificată ca un transfer către stat a dreptului de proprietate asupra bunurilor sechestrate. Conform art. 66 alin. (9) din Lege, dreptul de proprietate asupra bunurilor sechestrate trece de la plătitor la cumpărător numai după semnarea actului de ridicare a bunurilor.

Nu este justificat nici argumentul din sesizare, potrivit căruia sechestrarea bunurilor plătitorului-debitor este de-facto o confiscare.

Confiscarea bunurilor, potrivit art. 33 din Codul penal și art. 28 din Codul cu privire la contravențiile administrative, constă în trecerea forțată și gratuită în proprietatea statului a tuturor sau a unei părți din bunuri, care se află în proprietatea personală a contravenientului sau a condamnatului. În cazul confiscării bunurilor nu are loc stingerea datoriilor proprietarului în urma comercializării bunurilor confiscate. După confiscare, bunurile trec în proprietatea statului și sumele realizate de pe urma comercializării lor reprezintă un venit exclusiv al bugetului de stat.

Art. 1 din Protocolul nr. 1 adițional la Convenția pentru protecția drepturilor omului și libertăților fundamentale, ratificat de Republica Moldova la 24 iulie 1997 și intrat în vigoare la 12 septembrie 1997, stipulează că "Orice persoană fizică sau juridică are dreptul să i se respecte bunurile sale. Nimeni nu poate fi privat de proprietatea sa decât din motive de utilitate publică și numai în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu limitează dreptul statelor de a pune în aplicare legile considerate necesare pentru reglementarea folosinței bunurilor în interesul general sau pentru a asigura plata impozitelor, altor contribuții sau a amenzilor."

Având în vedere prevederile Convenției pentru protecția drepturilor omului și libertăților fundamentale, Curtea Constituțională constată că stipulările Legii supuse controlului constituționalității nu contravin dreptului internațional.

Art. 6-6/6 din Lege nu îngrădesc contribuabilului, în mod direct sau indirect, accesul liber la justiție, deoarece apărarea drepturilor și intereselor lui legitime se face pe căile prevăzute de legislație, inclusiv pe cale judiciară. La realizarea hotărîrii organului fiscal, competent de a percepe impozitele, taxele și plățile prin urmărirea silită a bunurilor plătitorului, se procedează numai după intrarea în vigoare a hotărîrii instanței judecătorești date în cauzele împotriva acțiunilor organului fiscal.

Curtea Constituțională, consideră că Legislativul, adoptînd norme care stabilesc modul de urmărire a impozitelor, taxelor și altor plăți, a respectat principiile generale constituționale privind drepturile și libertățile fundamentale ale omului, asigurarea reglementării activității economice și administrării finanțelor publice.

Pentru considerentele expuse, în temeiul art. 140 din Constituție, art. 1 alin. (3) lit. a) și c), art. 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art. 62 lit. a) din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

H O T Ă R Ă Ș T E:

1. Se declră constituționale art. 6, 6/1, 6/2, 6/3, 6/4, 6/5 și 6/6 din Legea nr. 633-XIII din 10 noiembrie 1995 "Cu privire la modul de urmărire a impozitelor, taxelor și altor plăți".

2. Prezenta Hotărîre intră în vigoare la data adoptării, este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac și se publică în "Monitorul Oficial al Republicii Moldova".

PREȘEDINTELE
CURȚII CONSTITUȚIONALE

Pavel BARBALAT

Chișinău, 26 ianuarie 1998.
Nr. 4.